

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi lelujen turvallisuudesta

Eduskunnalle on vuoden 1996 valtiopäivillä annettu hallituksen esitys n:o 253/1996 vp laiksi lelujen turvallisuudesta.

Nyt koolla oleva eduskunta, jolle talousvaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 3/1997 vp, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

lelujen turvallisuudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

Tällä lailla pannaan täytäntöön Suomessa lelujen turvallisuutta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi (88/378/ETY).

2 §

Tässä laissa lellulla tarkoitetaan sellaista tuotetta tai materiaalia, joka on suunniteltu tai selvästi tarkoitettu alle 14-vuotiaiden lasten leikkeihin.

3 §

Leluinä ei pidetä:

- 1) joulukoristeita;
- 2) aikuisille keräilijöille tarkoitettuja tarkkoja pienoismalleja;
- 3) välineitä, jotka on tarkoitettu yhteiseen käyttöön leikkikentillä;
- 4) urheiluvälineitä;
- 5) välineitä, jotka on tarkoitettu käytettäväksi syvässä vedessä;
- 6) aikuisille keräilijöille tarkoitettuja kansallispuku- ja koristenukkeja sekä vastaavia tuotteita;
- 7) julkisilla paikoilla (ostoskeskuksissa, asemilla ja vastaavilla) olevia yleisesti käytettäväksi tarkoitettuja leluja;

8) asiantuntijoille tarkoitettuja palapelejä, joissa on enemmän kuin 500 palaa tai joissa ei ole mallikuvaa;

9) ilmakiväärejä ja -pistooleja;

10) ilotulitusvälineitä, mukaan lukien nallit; leluina pidetään kuitenkin erityisesti leluille suunniteltuja nalleja;

11) linkoja ja heittokoneita;

12) tikkapelin metallikärkisiä tikkoja;

13) 24 voltin ylittävällä nimellisjännitteellä toimivia sähköliesiä ja -rautoja tai muita sähköllä käyviä tuotteita;

14) aikuisten valvonnassa opetukseen tarkoitettuja kuumennuslaitteen sisältäviä tuotteita;

15) polttomoottoriajoneuvoja;

16) leikkihöyrykoneita;

17) polkupyöriä, jotka on tarkoitettu urheilukäyttöön tai pyöräilyyn julkisilla teillä;

18) yli 24 voltin nimellisjännitteellä toimivia videoleluja, joita voidaan kytkeä videon näyttöruutuun;

19) tutteja;

20) tuliaseiden tarkkoja malleja;

21) lapsille tarkoitettuja jäljitelmäkoruja.

4 §

Elinkeinonharjoittaja saa tuoda leluja markkinoille vain, jos ne täyttävät tässä lais-

sa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä asetetut vaatimukset.

5 §

Lelujen turvallisuuden valvontaan sovelletaan tuoteturvallisuuslakia (914/86). Lääninhallituksen ja kunnan valvontaviranomainen voivat kuitenkin tuoteturvallisuuslain 12 §:n 2 momentin estämättä määrätä tuoteturvallisuuslain 12 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kiellon, jos lelu ei ole lelujen turvallisuudesta annetun lain säännösten mukainen.

6 §

Lelun aiheuttamaa terveysvaaraa arvioitaessa on otettava huomioon lelun tarkoitettu ja ennakoitavissa oleva muu käyttö lasten tavanomaisessa leikkimisessä.

7 §

Lelun käytöstä aiheutuvaa terveysvaaraa arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota lapsen kykyyn sekä tarvittaessa lapsen toimintaa valvovan henkilön mahdollisuuksiin hallita lelun käyttöä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua terveysvaaraa arvioitaessa on erityistä huomiota kiinnitettävä leluihin, jotka ominaisuuksistaan päätellen on tarkoitettu kolmea vuotta nuorempien lasten käyttöön.

Mekaaniset ja fysikaaliset ominaisuudet

8 §

Lelujen ja niiden osien sekä kiinnitettyjen lelujen kiinnitysalustojen on oltava mekaanisesti riittävän kestäviä ja niin vakaita, etteivät ne käytön aikana mahdollisesti särkyessään ja vääntyessään aiheuta ruumiillisen vamman vaaraa.

9 §

Lelujen on oltava rakenteeltaan sellaisia, että ruumiillisen vamman vaara, joka voi aiheutua leluja tai niiden osia kosketeltaessa, lelujen osien liikkumisesta taikka lelujen turvallisuuteen liittyvien ominaisuuksien vähenemisestä, on mahdollisimman vähäinen.

10 §

Lelut, niiden osat tai lelujen vähittäismyyntipakkaukset eivät saa aiheuttaa kuristumis- tai tukehtumisvaaraa.

11 §

Leluissa, joiden sisään lapsi voi mennä ja jotka muodostavat suljetun tilan, on oltava riittävä ilmanvaihto ja niiden on oltava sisällepäin helposti avattavia.

12 §

Leluissa, joilla lapsi voi liikkua, on oltava, mikäli mahdollista, kyseiseen lelutyypin soveltuva, riittävän tehokas ja helppokäyttöinen jarrutusjärjestelmä.

13 §

Leluammusten ja leluihin kuuluvien ammusten on oltava muodoltaan ja koostumukseltaan sellaisia sekä lelujen tai lapsen itsensä kehittämän liike-energian sen suuruista, että ammus ei aiheuta käyttäjälleen tai muulle henkilölle silmävamman tai muun vähäistä vakavamman ruumiillisen vamman vaaraa.

14 §

Lelujen, joissa on lämmönlähde, on oltava rakenteeltaan sellaisia, että:

1) lelun esillä olevien pintojen maksimilämpötila ei pintaa kosketeltaessa aiheuta palovamman vaaraa; sekä

2) lelun sisältämät nesteet ja kaasut eivät saavuta sellaista lämpötilaa tai painetta, että ne muulla tavoin kuin lelun toimintaan kuuluvana vuotavat ulos lelusta ja aiheuttavat palovamman tai muun ruumiillisen vamman vaaraa.

15 §

Lelujen on katsottava täyttävän tässä laissa säädetyt mekaanisia ja fysikaalisia ominaisuuksia koskevat vaatimukset, jos ne ovat sellaisen lelujen mekaanisia ja fysikaalisia ominaisuuksia koskevan yhdenmukaistetun standardin mukaisia, jota koskeva viittaus on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Kuluttajavirasto antaa tietoja standardiin sisältyvistä edelleenviittauksista normeihin, jotka on julkaistu vain muun kielisenä kuin suomeksi ja ruotsiksi.

Milloin lelu ei täytä 1 momentissa tarkoitettua standardin vaatimuksia tai täyttää ne vain osittain, katsotaan sen täyttävän tässä laissa säädetyt mekaanisia ja fysikaalisia ominaisuuksia koskevat vaatimukset, jos lelun valmistaja tai hänen Euroopan yhteisöön sijoittautunut edustajansa vahvistaa, että kyseinen lelu vastaa 31 §:ssä säädetyllä tavalla tarkastettua mallia, jonka tällaisia

tarkastuksia suorittamaan ilmoitettu laitos on todennut täyttävän tämän lain 8—14 §:n säännökset.

Syttyvyysominaisuudet

16 §

Lelut on valmistettava materiaalista, jotka:

1) eivät pala joutuessaan suoraan kosketukseen liekin, kipinän tai muun mahdollisen sytytyslähteen kanssa; tai

2) eivät ole helposti syttyviä (liekki sammuu heti, kun sytytyslähteen vaikutus lakkaa); tai

3) syttyessään palavat hitaasti ja liekki leviää alhaisella nopeudella; taikka

4) riippumatta lelun kemiallisesta koostumuksesta on käsitelty siten, että palaminen hidastuu.

17 §

Toimintansa kannalta välttämättömiä vaarallisia aineita tai valmisteita sisältävässä lelussa ei saa olla sellaisenaan aineita tai valmisteita, jotka voivat muuttua syttyviksi menettäessään haihtuvia syttymättömiä ainesosia.

18 §

Lelut eivät saa olla räjähtäviä taikka sisältää osia tai aineita, jotka voivat räjähtää käytettäessä leluja tarkoitettulla tai ennakoitavissa olevalla muulla tavalla lasten tavanomaisessa leikkimisessä. Tämä ei kuitenkaan koske leluille suunniteltuja nalleja.

19 §

Lelut, erityisesti kemialliset pelit ja lelut, eivät saa sisältää sellaisenaan aineita ja valmisteita, jotka:

1) sekoitettaessa saattavat räjähtää kemiallisen reaktion tai kuumentamisen johdosta taikka saattavat räjähtää sekoittuessaan halettavien aineiden kanssa; tai

2) sisältävät sellaisia haihtuvia aineita, jotka syttyvät ilmassa taikka muodostavat sytyvän tai räjähtävän kaasuilloseoksen.

20 §

Lelujen on katsottava täyttävän tässä laissa säädetyt syttyvyysominaisuuksia koskevat vaatimukset, jos ne ovat sellaisen lelujen syttyvyysominaisuuksia koskevan yhdenmukaistetun standardin mukaisia, jota koskeva

viittaus on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Kuluttajavirasto antaa tietoja standardiin sisältyvistä edellelennviittauksista normeihin, jotka on julkaistu vain muun kielisenä kuin suomeksi ja ruotsiksi.

Milloin lelu ei täytä 1 momentissa tarkoitettua standardin vaatimuksia tai täyttää ne vain osittain, katsotaan sen täyttävän tässä laissa säädetyt syttyvyysominaisuuksia koskevat vaatimukset, jos lelun valmistaja tai hänen Euroopan yhteisöön sijoittautunut edustajansa vahvistaa, että kyseinen lelu vastaa 31 §:ssä säädetyllä tavalla tarkastettua mallia, jonka tällaisia tarkastuksia suorittamaan ilmoitettu laitos on todennut täyttävän tämän lain 16—19 §:n säännökset.

Kemialliset ominaisuudet

21 §

Lelut eivät saa sisältää kemikaalilaissa (744/89) tarkoitettuja vaarallisia kemikaaleja siinä määrin, että ne voivat vaarantaa leluja käyttävien lasten terveyttä.

Leluista vapautuvat kemikaalit eivät saa aiheuttaa vaaraa terveydelle joutuessaan ruoansulatus- tai hengityselimiin taikka joutuessaan kosketuksiin ihon, limakalvojen tai silmien kanssa. Kemikaalin aiheuttamaa terveysvaaraa arvioitaessa käytetään perustana leluista elimistöön joutuvan kemikaalin määrää.

22 §

Lelujen on katsottava täyttävän tässä laissa säädetyt kemiallisia ominaisuuksia koskevat vaatimukset, jos ne ovat sellaisen lelujen kemiallisia ominaisuuksia koskevan yhdenmukaistetun standardin mukaisia, jota koskeva viittaus on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Kuluttajavirasto antaa tietoja standardiin sisältyvistä edellelennviittauksista normeihin, jotka on julkaistu vain muun kielisenä kuin suomeksi ja ruotsiksi.

Milloin lelu ei täytä 1 momentissa tarkoitettua standardin vaatimuksia tai täyttää ne vain osittain, katsotaan sen täyttävän tässä laissa säädetyt kemiallisia ominaisuuksia koskevat vaatimukset, jos lelun valmistaja tai hänen Euroopan yhteisöön sijoittautunut edustajansa vahvistaa, että kyseinen lelu vastaa 31 §:ssä säädetyllä tavalla tarkastettua mallia, jonka tällaisia tarkastuksia suoritta-

maan ilmoitettu laitos on todennut täyttävän tämän lain 21 §:n säännökset.

Sähköominaisuudet

23 §

Sähkökäyttöisten lelujen virtalähteen nimellisjännite ei saa olla suurempi kuin 24 voltia eikä lelun minkään osan jännite suurempi kuin 24 voltia.

Jännite voidaan ottaa paristosta tai paristoryhmästä, joka sisältyy leluun tai erilliseen virtalähteeseen, tai leluille tarkoitettusta suojajännitemuuntajasta.

24 §

Lelujen osat, jotka on yhdistetty sähköiskun vaaraa aiheuttavaan sähkövoiman lähteeseen tai jotka saattavat joutua kosketuksiin tällaisen lähteen kanssa, sekä näihin osiin sähkövirtaa johtavat kaapelit ja muut johtimet on siten eristettävä ja mekaanisesti suojattava, että sähköiskun vaara vältetään.

25 §

Lelujen on katsottava täyttävän tässä laissa säädetyt sähköominaisuuksia koskevat vaatimukset, jos ne ovat sellaisen lelujen sähköominaisuuksia koskevan yhdenmukaistetun standardin mukaisia, jota koskeva viittaus on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Kuluttajavirasto antaa tietoja standardiin sisältyvistä edelleenviittauksista normeihin, jotka on julkaistu vain muun kielisenä kuin suomeksi ja ruotsiksi.

Milloin lelu ei täytä 1 momentissa tarkoitettua standardin vaatimuksia tai täyttää ne vain osittain, katsotaan sen täyttävän tässä laissa säädetyt sähköominaisuuksia koskevat vaatimukset, jos lelun valmistaja tai hänen Euroopan yhteisöön sijoittautunut edustajansa vahvistaa, että kyseinen lelu vastaa 31 §:ssä säädetyllä tavalla tarkastettua mallia, jonka tällaisia tarkastuksia suorittamaan ilmoitettu laitos on todennut täyttävän tämän lain 23 ja 24 §:n säännökset.

Eräät muut ominaisuudet

26 §

Lelujen tulee olla niin hygieenisinä ja puhdaita, etteivät ne aiheuta infektiota, sairastumista tai saastumisvaaraa.

Radioaktiivisuus

27 §

Radioaktiivisten aineiden käyttö leluissa on kielletty siten kuin siitä säteilylaissa (592/91) säädetään.

CE-merkintä

28 §

Ennen kuin tämän lain vaatimusten mukaan valmistetut lelut tuodaan markkinoille, niihin on kiinnitettävä CE-merkintä, jolla lelun valmistaja tai Euroopan yhteisöön sijoittautunut valmistajan edustaja vahvistaa, että lelut ovat kyseisten vaatimusten mukaisia.

29 §

CE-vaatimuksenmukaisuusmerkintä muodostuu kirjaimista "CE".

CE-merkintä on kiinnitettävä kaikkiin valmistettuihin leluihin tai niiden pakkauksiin siten, että merkinnät ovat näkyviä, helppolukuisia ja kestäviä.

Leluissa ei saa olla sellaisia merkintöjä tai kirjoituksia, jotka ovat sekoitettavissa CE-merkintään.

Jos lelut kuuluvat sellaisen muun lainsäädännön soveltamisalaan, jossa on säännöksiä CE-merkinnästä, vaatimuksenmukaisuusmerkinnän tulee osoittaa, että leluja pidetään myös näiden muiden säännösten mukaisina.

30 §

Tuoteturvallisuuslain valvontaviranomaisella on oikeus vaatia, että elinkeinonharjoittaja poistaa markkinoilta sellaisen lelun, jos se ei ole 28 ja 29 §:ssä säädetyllä tavalla CE-merkintää. Vaatimusta on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisistä syistä ole tarpeetonta.

EY-tyyppitarkastus

31 §

EY-tyyppitarkastus on menettely, jossa tällaisia tarkastuksia suorittamaan ilmoitettu laitos toteaa ja varmentaa, että lelun malli täyttää tämän lain turvallisuusvaatimukset.

EY-tyyppitarkastusta koskevan hakemuksen tekee ilmoitetulle laitokselle valmistaja

tai Euroopan yhteisöön sijoittautunut valmistajan edustaja.

Ilmoitettua laitosta koskevat vaatimukset

32 §

Edellä 31 §:ssä tarkoitettujen ilmoitetun laitoksen on täytettävä seuraavat vähimmäisvaatimukset:

1) henkilökuntaa ja tarpeellisia varoja ja välineitä on oltava saatavilla;

2) henkilökunnan on oltava teknisesti pätevää ja ammatillisesti rehellistä;

3) teknisen ja muun henkilökunnan on oltava riippumatonta kaikista lelujen kanssa suoraan tai välillisesti tekemisissä olevista piireistä, ryhmistä tai henkilöistä sen suorittaessa tässä laissa säädettyjä tarkastuksia, laatiessa selosteita, antaessa todistuksia ja suorittaessa valvontaa;

4) henkilökunnan on noudatettava salassapitovelvollisuutta; sekä

5) ilmoitetulla laitoksella on oltava vastuuvakuutus, jollei valtio lainsäädännön nojalla vastaa vahingosta.

Tarkastusta varten saatavilla pidettävät tiedot

33 §

Lelun valmistajan tai Euroopan yhteisöön sijoittautuneen valmistajan edustajan on tarkastusta varten pidettävä saatavilla seuraavat tiedot:

1) yksityiskohtaiset tiedot tuotteen suunnittelusta ja valmistuksesta;

2) testausseleste, tekninen tiedosto tai muu vastaavanlainen kuvaus niistä menetelmistä, joilla valmistaja varmistaa, että tuote on tässä laissa tarkoitettujen standardien mukainen taikka, milloin se ei ole, että se vastaa hyväksyttyä mallia siten kuin edellä 15, 20, 22 ja 25 §:ssä säädetään;

3) valmistus- ja varastointipaikkojen osoitteet;

4) jäljennökset niistä asiakirjoista, jotka valmistaja on toimittanut ilmoitetulle laitokselle sekä näytteen testaustodistus tai oikeaksi todistettu jäljennös siitä.

Leluista annettavat tiedot

34 §

Jos terveyden kannalta on tarpeen, on ilmoitettava lelun käyttämisestä aiheutuvasta vaarasta ja vaaran torjunnasta. Tämä koskee erityisesti leluja, jotka saattavat aiheuttaa vaaraa kolmea vuotta nuoremmille lapsille. Lelujen katsotaan täyttävän tässä laissa olevat ikärajoitusmerkintöjä koskevat vaatimukset, jos ne ovat lelujen ikärajoitusmerkintöjä koskevan yhdenmukaistetun standardin mukaisia, jota koskeva viittaus on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Kuluttajavirasto antaa tietoja standardiin sisältyvistä edelleenviitauksista normeihin, jotka on julkaistu vain muun kielisenä kuin suomeksi ja ruotsiksi.

Tarvittaessa on ilmoitettava lelun käyttäjän vähimmäisikä tai annettava suositus, että leluä käytetään vain lasta valvovan henkilön valvonnassa.

35 §

Jos lelun mukana on terveydelle vaarallista kemikaalia, tulee kemikaalin vaarallisuudesta varoittaa kemikaalilain 17 §:n mukaisesti.

36 §

Leluista annettaviin tietoihin sovelletaan lisäksi, mitä kulutustavarasta annettavista tiedoista annettussa asetuksessa (97/87) säädetään.

Siltä osin kuin 1 momentissa mainitun asetuksen säännökset poikkeavat niiden standardien määräyksistä, joihin tässä laissa viitataan, sovelletaan mainitun asetuksen säännöksiä. Leluun tai sen pakkaukseen on kuitenkin edellä 28 ja 29 §:ssä tarkoitettun CE-merkinnän lisäksi merkittävä valmistajan tai valmistajan edustajan tai leluä Euroopan yhteisön alueelle tuovan maahantuojan nimi tai toiminimi tai merkki sekä kyseisen elinkeinonharjoittajan osoite. Nämä tiedot voidaan lyhentää, jos valmistaja, valmistajan edustaja tai leluä Euroopan yhteisön alueelle tuova maahantuoja voidaan tunnistaa lyhenteiden perusteella. Pienten ja pienistä osista koostuvien lelujen osalta nämä tiedot voidaan kiinnittää pakkaukseen tai lappuun tai lehtiseen. Jos mainittuja tietoja ei ole kiinnitetty leluun, kuluttajaa on neuvottava säilyttämään tiedot. Merkintöjen tulee olla näkyviä, helposti luettavia ja kestäviä.

Voimaantulo

37 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan 21 päivänä syyskuuta 1990 annettu leluasetus (891/90) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Helsingissä 4 päivänä maaliskuuta 1997
